

„Slava večna slava!“ vpije,
Nje svetišče Vam odpre —
In na venca listkih sije
Z zlatim' čerkam': „Živite!“ —

F. Jeriša, narodni stražnik.

Pesem Ljubljanske národne straže.

Bratje, ukajmo veselí!
Zdaj živéti smo začéli;
Svoboda óbje ma nas —
Spiceljne pa davi čas.
Vam, učenci, Dunajčani!
Krajna hvalo večno da —
U ljubezni ljudstva vžgani
Sužnost zmagate svetá.

Natiskati prosto smémo,
Sovladlja *) nam je, vémo —
Ferdinand oboje da;
Bog ga živi zdraviga!
Kdor darove té nam kuži,
Je človeštva gerdi tat —
Hlapcu, ki trinogam služi,
Naj naš meč objame vrat!

Bog, vladarje daj pravične,
Le zateri vse krivične!
Sužnost kdor nazaj želi —
Naj le verv ga pokori.
Bratje bódimo, naródi!
Zemlja naša néba dom —
Le pravica naj nas vódi;
Večno vtihni broná grom!

Vi, kraljestev, ljub' soldatje!
Stebri, ostanímo bratje.
Za očastvo, dragi mir,
Za svobodo, sreče vir,
Terdno, terdno bomo stali,
In pokoršino in čast
Sovladí vsi zkazali;
Terli sužnosti pošast!

Ne bojimo se mi vraga;
Naš namen je smert al' zmaga —
Natočímo kupice,
Terčímo, de zlega se!
Prostim bratam zdaj napímo
Vsih narodov krog in krog —
Eniga sercá zavpímo:
Mózi vam predragi Bog!

V Ljubljani 31. sušca 1848.

Miha Kastelic, ud Ljubljanske národne straže.

× Prošnje krajskih deželni stanov v rečéh slovenskiga naroda.

Razun več družih v prid dežele v vélikim zboru krajskih deželni stanov sklenjenih prošinj, ktere bojo Krajski deželni stanovi presvitlimu Cesarju na Dunaj poslali, tudi slovenska národnost (Nationalität) ni bila pozabljena, marveč so bile njene vošila — razun malokterih, ki še ne véjo, de je Krajska dežela Slovenska dežela, čeravno so Krajski — enoglasno poterjene, de se imajo v imenu deželni stanov na Dunaj Cesarju poslali.

*) Konstitucija je, vémo —

Te prošnje v slovenskih rečéh so:

1.) Pomnoženje šol po deželi, in de bi se v šolah nobeni soseski kak drug jezik ne silil, kakoršniga si ona sama izvoli.

2.) V mestnih šolah naj se sicer nemški jezik uči, zraven njega pa tudi slovenski jezik obširniši pravico zadobi, kakor dozda. — Za šolske pripravnike (Preperanden) naj se zraven nemškiga posebno slovensko učilistvo napravi.

3.) Razun šolske izreje fantov naj se bi tudi izreja deklic pazljiviši izpeljevala.

4.) Podúk v slovenskim jeziku naj se tudi že učencam latinskih šol (gimnazja) odpre.

5.) Ilirski pravopis naj se po vsih slovenskih šolah vpelje.

6.) Plačila deželni učiteljev naj se povikšajo.

7.) Na cesarske službe, pri kterih imajo uradniki s slovenskim ljudstvom v kakoršni si bode zadevi opraviti, naj se postavijo le taki možje, kteri se skazejo, de slovenski jezik popolnoma umejo. Izpraševanja v ta namen naj se pripustijo deželni stanovam, kteri bojo zbor v slovensini učenih mož skupej poklicali, ki bo noviga uradnika izprašal.

8.) Vse cesarske povelja in postave naj bi, kakor dozdej v nemškim, prihodnjič tudi v slovenskim jeziku v natis prišle; ravno tako naj bi se tudi vse oznanila deželni poglavarstva in vsih kresijskih in kantonskih gospósk v slovenskim jeziku v dokladi Novíc vsaki teden med ljudstvo dajale.

9.) Šola za obertnost in umetnost (Realschule) naj se v Ljubljani napravi v nemškim jeziku, za proste rokodelce in obertnike pa v slovenskim; šola za kmetijstvo naj se bolj v djanskim poduku (praktisch) razširi, in pa šola zdravilstva živine in poduka v podkovanji konj v slovenskim jeziku napravi.

S temi in v oglasu kmetam razloženimi prošnjami, ktere bojo Krajski deželni stanovi za stran domačih potreb Cesarju predložili, se véžejo večidel prošnje, ktere so naši rodoljubi domorodci na Dunaji, pa tudi verla šolska mladost v Ljubljani deželni krajskim stanovam na serce položili, razun vošila, ktero je še posebej Ljubljanska šolska mladost na znanje dala, de bi se v Ljubljani vseučiliše (Universität) napravilo.

Tudi meni so deželni stanovi zaupanje skazali, de so me berž v začetku v zbor posvetovanja za deželno koristnih in potrebnih naprav poklicali. De sim se z vso gorečnostjo za napravo vsih potrebnih in mogočih domorodnih reči potegoval, mi mende ni potreba na dolgo in široko razlagati, kér moja prisega je bila in bo: več delati, kakor besedovati.

Bog daj, de bi bile vse naše vošila uslišane!

Dr. Bleiweis.

Oglas kmetam

zavoljo tlake, desetine in drugih gruntnih gosposkih dacij.

Véliko zbor Krajskih deželni stanov (Landtag), pri kterimu so bili zraven mestni poslancov tudi trije kmetje — umni možje — pričijoči, je 6. tega mesca zraven mnogih družih za deželo koristnih reči sklenil, presvitlimu Cesarju prošnjo na Dunaj poslali, de v prid grajšakov in desetinjakov, pa ravno tako tudi v prid podložnih kmetov in desetincov, se bo zamogel vsak podložni kmet in desetinc tlake, desetine in sleherne druge gruntne gosposkine dacije

popolnoma in sicer po taki **tarifi odkupiti**, de se ne bo gruntni gosposki pa tudi ne kmetu krivica godila. Te tarife pa nemorejo stanovi krajske dežele samolastno po svojim narediti, ampak ta se bo na Dunaji v velikim Cesarskim zboru posvetovala in naredila, kjer bojo iz vsih cesarskih deželá izvoljeni umni mozje vkupej prišli, de bojo to imenitno reč na vse strani natanjko prevdārili in pravično tarifo naredili. — To je prošnja Krajskiga deželnega zbora, ktera bo te dni na Dunaj k Cesarju šla. Kér so pa — kakor smo iz več družih Novíc zvedili — enake prošnje tudi deželni stanovi družih deželá Cesarju predpóložili, in kér se bo ta reč — kakor smo že povedali — potem še le na velikim Cesarskim zboru dokončala: torej vsak umen človek sam lahko presodi, de do tistihmal, dokler ne bo odkupna tarifa postavljena, imajo tlaka, desetina in vse druge gosposkine dacije po starih pravicah tudi pri starim ostati.

Naj tedej vsak umen in pošten kmet svojimu sosedu, kteri morebiti ne zna brati, to reč natanjko dopové, de bojo vsi vedili, pri čim de so, in de se ne bojo dali od goljufnih jezičnikov, zakotnih pisačev in družih sleparjev premotiti, kteri s tako goljufijo le svojo mavho polnijo, svojiga bližnjiga pa v veliko denarno škodo in mnoge kazni (štrafinge) pripravijo. Ne verjemite tedej nobenimu, akoravno ima gosposko suknjo, ako vam kaj družiga pripoveduje, kakor to, kar smo vam tukej povedali.

V ravno tem deželni zboru je bilo tudi sklenjeno, presvittlīga Cesarja prositi, de bi prihodnjíc tudi primerno število kmetov, ktere bojo oni sami med seboj izvolili, k vsacimu deželni zboru prišlo, in ravno tako kakor drugi stanovi pravico imeli govoriti, kar bo za prid cele dežele. — Tudi ta reč se bo na Dunaji v velikim Cesarskim zboru sklenila. — Pri današnjimu zboru, ki je bil še sicer po stari navadi, so bili naslednji posestniki kmetiški ganu pričijoči: gosp. Ignaci Mužan iz Gorenskiga, gosp. Janez Burger iz Dolenskiga, in gosp. Jožef Kotnik iz Notrajenskiga.

V ravno tem zboru so deželni krajski stanovi tudi sklenili, milostljíviga Cesarja prositi, de naj bi se cena soli, karkoli je moč, ponižala; in tudi ta prošnja bo berž na Dunaj k Cesarju šla.

Razun tega je bilo tudi sklenjeno, milostljíviga Cesarja prositi, de bi se, kar koli je moč, tudi cesarski gruntni davki ponižali, in pri sodnih gosposkah očitne in besedne sodbe vpeljale.

Po sklepu

velikiga zbora krajskih deželnih stanov

v Ljubljani 6. maliga travna 1848.

Dr. Bleiweis.

Poménki s kmeti in rokodelci

v mnogih rečeh sedanjiga časa.

He! Kako pa je s plačevanjem? nekteri poprašujejo. Upam, de ne bo nihče mislil, de séže sovlada ali konstitucija tako delječ, de bi mislil ali celó rekel: Juhej! zdej smo sami svoji, zdej nam ni nič treba plačevati! To bi bil neumnež, ki bi rês tako mislil, in hudobnež, ki bi s tem še druge podpihoval, de bi svoje dolžnosti, kakor zvestim podložnim gré, ne spolnevali. Nič plačati? Taka beseda je za znoréti! Če rečete, de nečete nič več plačevati, rečemo tudi mi, de tudi mi vam ne plačamo več vašiga ovsá in ječmena in sena. Davki morajo biti, in so v vsih deželah celiga svetá.

Odgovorite sami: Ali ne potrebujemo vojakov, ki naše dežele varjejo? ali ne potrebujemo gosposk, ki vse obravnajo? morde ne toliko, kolikor jih imamo zdej, to pripustim, pa gosposke moramo iméti. Kdo pa poravna pravde, kterih imate sami dosti med samo? Kdo pa skerbi za notranjo varnost? Kdo gléda na cêste? Kdo se trudi, vaše otroke brati, pisati in rajtati učiti, kar jim bo zdej bolj koristno, kot poprej? Z eno besedo, kakošna zmešnjava bi bilo to, če bi za vse to, česar je v deželi treba, ljudi ne bilo, ki vse poskerbijo? Še službê božje bi ne iméli, če bi mašnikov ne iméli, ki bi mašo brali. Vsi ti ljudje morajo pa plačani biti, zakaj kér imajo mnogoverstne opravila, morajo tudi živéti, in zató potrebujejo plačila. Povém vam, kakor našiga ljubeznjíviga Cesarja poznam, bi on vse to sam rad plačal, če bi imel, pa nima in noben cesar in kralj nima, zató morajo pa tisti plačati, kterim so te naprave v prid, vsak po svojim premoženji, to se vé, kakor more. Pri izdelovanji sovlade se bo natanjko gledalo na enakomerno razdeljenje davkov, kakor tudi na pomanjšanje iztroškov, ki se morajo z davki plačevati, in potém se bo vse to lože storilo.

Ne domišljujte si pa tudi nikar ne: svoboden biti se pravi, vse storiti, kar kdor hoče. Božje in posvetne postave imamo, kterih ravno zato ne smémo prelomiti, kér smo svobodni. Če bi — postavim — Juri rekel: „Moj sosed Marka ima veči njivo, kot jez, mu je bom kosček k svoji vzél“ — ali bi Marka ne zarežal, ko bi se Juri kaj taciga lótil. Desetine, flake in druge davke so stari dolgovi, ki jih je kmet gosposki dolžán. Krivično bi tedej bilo, ako bi kdo mislil, de jih ni dolžán plačati. — Ali ako bi kak drug mislil: Zdej smo svobodni, tedej ne smé tudi noben mojih štirih sinov vojak biti. Če bi bila taka svoboda, bi kmalo nič vojakov ne iméli in sovražnik bi si tudi potém svobodo vzél, naše ljubo cesarstvo vzéti. — Ali pa, ako bi celó kak zabít človek mislil: zdej sim svoboden, treba mi ni več délati. Stran mene ima práv, tode kmalo bo tudi tako svoboden, de ne bo nič jésti imel.

Prava, zlata svoboda, ljubi moji rojaki, je, de sme vsak vse storiti, kar je práv in dobro, in de so vsi podložniki, kmet kakor gospod, délavec kakor grof pred postavo enaki, to se pravi, de enimu ni pripušeno, kar je drugimu prepovédano, in de vsak, kdor kaj hudiga stori, enako kazen ali štrafingo terpi, de se ne obési mali tat, veliki pa izpusti; de smé vsak svoje misli povedati, brez de bi jezik za zobmi deržal.

In to je svoboda, ljubi moji rojaki, ktero smo si pridebili in ktero homo še le po dobroti, ktero so nam Cesar po sovladi dali, práv občutili, kadar bo ta nova vlada posvétovana in usnovana. Nikar ne mislite, to bo pa zopet igra, pri kteri bodo samo veliki gospodje dobiček iméli in pri kteri pa kmetje nič ne boste čutili. Verjemite mi, tudi vi bodete čutili, bodete sméli govoriti, govoriti z drugimi vred v svoj prid in v prid vsih; rekli bodo, ne kakor doslej, to je le kmet rekel, ampak to je celó kmet rekel; če se vam kaj stori, kar ni po pravici, bódete svojo pravico dobili; tode res je, kmetje bodete ostali, imenitni gospodje ne boste postali, desiravno je tudi to mogoče, če je kter vaših sinov prebrisane glave; zakaj visoko gori priti, zdej ni samo tistim pripušeno, ki so v veliki grajšini rojeni, ampak tudi lahko sinovam prostiga kmeta.